

مرورنامہ آزمون آزمائشی خیلی سبز

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۰۴

رشته انسانی

مرحله نوزدهم

پایه دوازدهم

نام درس	مؤلف	از صفحه	تا صفحه
ریاضی و آمار	احمد رضا رسولی	۲	۶
علوم و فنون ادبی	زہرا صادقی مالواجردی سیاوش خوشدل	۷	۲۱
جامعه شناسی	محمدابراہیم مازنی	۲۲	۳۰
عربی	آریا ذوقی	۳۱	۳۴
تاریخ	علیرضا کاهیدوند	۳۵	۳۸
جغرافیا	علیرضا کاهیدوند	۳۹	۴۲
فلسفه	مہدی بادامہ مجید پیرحسینلو	۴۳	۵۲

ویژہ کنکورهای ۱۴۰۴

ریاضیات دوازدهم

$$a_n = ar^{n-1}$$

جمله n ام a_n

جمله اول a

قدرنسبت دنباله r

$$a_{n+1} = a_n r$$

$$a_n = \frac{1}{3}(2)^{n-1}$$

جمله n ام a_n

جمله اول $\frac{1}{3}$

قدرنسبت دنباله 2

ضابطه کلی:

دنباله هندسی

مثال:

$$S_n = a \times \frac{1-r^n}{1-r}$$

n جمله اول وقتی قدرمطلق قدرنسبت بزرگتر از 1 :

$$S_n = \frac{a}{1-r}$$

n جمله اول وقتی قدرنسبت بین 0 و 1 :

$$a \geq 0$$

$$a \leq 0$$

$$a > 0$$

$$a < 0$$

ریشه n ام $(n \in \mathbb{N})$ عدد a

برای هر عدد طبیعی $n \geq 2$ ، توان حقیقی مثبت a $a^{\frac{1}{n}} = \sqrt[n]{a}$

هرگاه $a > 0$ ، برای دو عدد طبیعی m و n $a^{\frac{m}{n}} = (a^{\frac{1}{n}})^m = (a^m)^{\frac{1}{n}} = \sqrt[n]{a^m} = a^{\frac{m}{n}}$

نکته

$$a^{\frac{m}{n}} = (\sqrt[n]{a})^m = \sqrt[n]{a^m}$$

نکته

$$\frac{1}{a^{\frac{m}{n}}} = a^{-\frac{m}{n}}$$

برای m و n عدد حقیقی و a و b اعداد حقیقی مخالف صفر:

$$a^m \cdot a^n = a^{m+n}$$

$$\frac{a^m}{a^n} = a^{m-n}$$

$$a^m \cdot b^m = (ab)^m$$

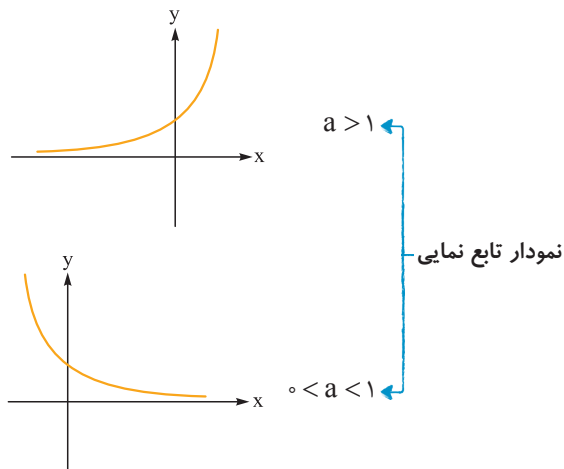
$$\frac{a^m}{b^m} = \left(\frac{a}{b}\right)^m$$

$$(a^m)^n = a^{mn}$$

– تابع نمایی –

فرم کلی تابع نمایی: $y = a^x$ $a > 0$ و $a \neq 1$

– معادله کلی رشد نمایی –

$$f(t) = c(1+r)^t$$

$f(t)$: مقدار نهایی

c : مقدار اولیه

r : میزان رشد (برحسب اعشار)

t : زمان

– معادله زوال نمایی –

$$f(t) = c(1-r)^t$$

$f(t)$: مقدار نهایی

c : مقدار اولیه

r : میزان نزول (برحسب اعشار)

t : زمان

شمارش

اصل جمع: «کار ۱» یا «کار ۲»
 اصل ضرب: «کار ۱» و «کار ۲»
 اصل متمم: $n(A') = \underbrace{n(S)}_{\text{کل حالات}} - n(A)$. اگر کلمه «حداقل»، «حداکثر» دیدید، احتمالاً باید سراغ اصل متمم بروید.

$n! = 1 \times 2 \times 3 \times \dots \times n$
 فاکتوریل
 $6! = 720, 5! = 120, 4! = 24, 3! = 6, 2! = 2, 1! = 1$
 $n! = (n-1)!n = (n-2)!(n-1)n = \dots$

جایگشت n شیء متمایز: $n!$
 جایگشت n شیء متمایز دور یک میزگرد: $(n-1)!$ (خارج کتاب)
 جایگشت r شیء از n شیء (تبدیل): $P_r^n = P(n, r) = \frac{n!}{(n-r)!}$
 چند فرمول
 انتخاب r شیء از n شیء (ترکیب): $C_r^n = C(n, r) = \frac{n!}{(n-r)!r!}$
 جایگشت با تکرار: $\frac{n!}{n_1!n_2!\dots}$ (خارج کتاب)

$P(n, 1) = n, P(n, 2) = n(n-1), P(n, n-1) = P(n, n) = n!$
 روابط پرتکرار C و P :
 $\binom{n}{0} = \binom{n}{n} = 1, \binom{n}{1} = \binom{n}{n-1} = n, \binom{n}{2} = \frac{n(n-1)}{2}$
 $P(n, r) = C(n, r) \times r!$
 مثال: $\binom{10}{3} = \binom{10}{7}$

تعداد کل زیرمجموعه‌ها $= 2^n$ و $2^n = \binom{n}{0} + \binom{n}{1} + \binom{n}{2} + \dots + \binom{n}{n}$
 زیرمجموعه‌های یک مجموعه n عضوی
 تعداد زیرمجموعه‌های r عضوی $= \binom{n}{r}$
 تعداد زیرمجموعه‌های r عضوی که شامل k_1 عضو باشند و شامل k_2 عضو نباشند $= \binom{n-k_1-k_2}{r-k_1}$

احتمال

فضای نمونه (S): مجموعه‌ای از تمام نتایج ممکن یک آزمایش تصادفی
 برآمد: به هر کدام از اعضای فضای نمونه، یک برآمد می‌گوییم.
 چند اصطلاح
 پیشامد: به هر زیرمجموعه از فضای نمونه، یک پیشامد می‌گوییم.
 انواع: حتمی (S), نشدنی ($\emptyset$)
 تعداد پیشامدها $= 2^n(S)$

مرورنامه شب آزمون

ریاضی و آمار

2^n ← n سکه و n فرزند
 6^m ← m تاس
 $2^n \times 6^m$ ← n سکه و m تاس
 $n(S)$ در آزمایش‌های مهم
 $n!$ ← جایگشت n شیء
 $P(n, r)$ ← جایگشت r شیء از n شیء
 $\binom{n}{r}$ ← انتخاب r شیء از n شیء
 $\binom{n}{r}$ ← در یک خانواده n فرزندی، r پسر داشته باشیم. دختر

در پرتاب دو تاس، مجموع اعداد رو شده k باشد:

$$2 \leq k \leq 12$$

k	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
تعداد حالت	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۵	۴	۳	۲	۱

$\underbrace{\hspace{10em}}_{k-1}$
هر دو
 $\underbrace{\hspace{10em}}_{13-k}$

$A' \leftarrow A$ رخ ندهد.

$A \cup B \leftarrow A$ یا B رخ دهد (حداقل یکی).

$A \cap B \leftarrow A$ و B رخ دهند (هر دو). اعمال روی پیشامدها

$A - B \leftarrow A$ رخ دهد، ولی B رخ ندهد (فقط A رخ دهد).

$(A - B) \cup (B - A) = (A \cup B) - (A \cap B) \leftarrow$ دقیقاً یکی از دو پیشامد A یا B رخ دهد.

تبدیل تفاضل به اشتراک: $A - B = A \cap B'$

$A - B = A - (A \cap B)$

روابط مهم مجموعه‌ها: دمورگان: $(A \cup B)' = A' \cap B'$ و $(A \cap B)' = A' \cup B'$

جذب: $A \cap (A \cup B) = A$ و $A \cup (A \cap B) = A$

دو پیشامد ناسازگار: $A \cap B = \emptyset$ و $P(A \cap B) = 0$

دوازدهم انسانی

مرورنامه شب آزمون

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{\text{تعداد حالات مطلوب}}{\text{تعداد کل حالات ممکن}}$$

روابط احتمال: $P(A') = 1 - P(A)$ احتمال متمم: $P(A') = 1 - P(A)$

احتمال آن که فقط A رخ دهد: $P(A - B) = P(A) - P(A \cap B)$

حداقل آن که یکی از دو پیشامد A یا B رخ دهد: $P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B)$

دنباله

تابعی با دامنه $\mathbb{N}$

جمله عمومی: برای به دست آوردن جملات آن باید به جای n، اعداد ۱، ۲، ۳ و ... را قرار دهیم.

رابطه بازگشتی: $a_{n+1} = 2a_n + n$ مثل

برای آن که تشخیص دهیم کدام جمله دنباله $a_n = \text{cloud}$ برابر با k است، باید معادله $\text{cloud} = k$ را حل کنیم.

نمودار دنباله: از نقاطی به مختصات $(1, a_1)$ ، $(2, a_2)$ ، $(3, a_3)$ و ... تشکیل شده است.

$$\begin{cases} a_{n+1} = a_n + (2n+1) \\ a_1 = 1 \end{cases} \quad \text{مربعی: } a_n = n^2$$

$$\begin{cases} a_{n+1} = a_n + (n+1) \\ a_1 = 1 \end{cases} \quad \text{مثلثی: } a_n = 1 + 2 + \dots + n = \frac{n(n+1)}{2}$$

$$\begin{cases} a_{n+2} = a_{n+1} + a_n \\ a_1 = a_2 = 1 \end{cases} \quad \text{فیبوناچی: یادتان باشد که جمله دوازدهمش ۱۴۴ است.}$$

علوم و فنون ادبی دوازدهم

– درس اول: تاریخ ادبیات قرن‌های دوازدهم و سیزدهم (دوره بازگشت و بیداری) –

از انقراض صفویه تا سلطنت فتحعلی شاه		
عدم رشد و شکوفایی ادبی	روی گردانی از سبک هندی	انجمن ادبی اصفهان (مشتاق اصفهانی)

روی کار آمدن قاجار و تثبیت حکومت مرکزی	
بازگشت به شیوه گذشتگان ← سبک بازگشت	انجمن ادبی نشاط (عبدالوهاب به نشاط) و انجمن ادبی خاقان (به ریاست فتحعلی شاه)

عوامل نهضت بازگشت ادبی	
رونق شعر درباری و مدح شاهان	تاراج کتابخانه اصفهان و ارتباط با مردم با ادب کهن

پیروی شاعران دوره بازگشت از سبک خراسانی
 در قصیده به سبک خراسانی و سلجوقی، صبای کاشانی، قآنی شیرازی، سروش اصفهانی و عراقی
 در غزل به سبک حافظ و سعدی، نشاط اصفهانی، فروغی بسطامی، مجمر اصفهانی

شاعران شاخص دوره بازگشت
 صبای کاشانی
 خدوندنامه: حماسه‌ای مذهبی در معجزات پیامبر و دلاوری‌های علی (ع)
 نشاط اصفهانی
 گنجینه نشاط، مجموعه آثار نظم و نثر

- طرح مباحثی در باره علل شکست و عقب‌افتادگی ایران
- انتقاد از شعر دوره بازگشت
- سفرهای شاهان به فرنگ و آشنایی با تحولات جهانی
- آشنایی روشنفکران با مسائل جدید
- انتشار افکار آزادی‌خواهانه
- صدور فرمان مشروطیت
- سوق یافتن شعر و ادب به مسائل تازه و بیان مسائل مردم

عوامل بیداری جامعه
 جنگ‌های ایران و روس
 توجه مردم به واقعیت‌ها و امکانات دنیای جدید
 کوشش‌های عباس‌میرزا در روی آوردن به دانش و فنون جدید
 اعزام دانشجویان به خارج
 رواج چاپ و روزنامه و ترجمه
 تأسیس دارالفنون به دست امیرکبیر و آموزش دانش‌های نوین

- آزادی
- وطن و احساسات میهنی
- قانون
- استبدادستیزی
- استعمارستیزی
- حقوق اجتماعی
- انتقاد از نابسامانی
- نفی عقاید خرافی
- حقوق زنان

مرورنامه شب آزمون

علوم و فنون ادبی

شعر دوره بیداری

برگزیدن زبان محاوره برای ارتباط با توده مردم	انتشار از طریق مطبوعات	رونق در تهران به دلیل تمرکز سیاسی و بعد از آن در تبریز
نهضت ساده نویسی		

شاعران دوره بیداری

محمد تقی بهار	ادیب الممالک فراهانی	سید اشرف الدین گیلانی	ایرج میرزا	عارف قزوینی	فرخی یزدی	میرزاده عشقی

روزنامه نگاری از دوره مشروطه به بعد

صوراسرافیل	نسیم شمال	بهار	«دانشکده» و «نوبهار»
(میرزا جهانگیرخان صوراسرافیل)	(سید اشرف الدین گیلانی)	(میرزا یوسف خان اعتصامی آشتیانی)	(ملک الشعرا محمد تقی بهار)

داستان نویسی و رمان نویسان دوره بیداری

شمس و طغرا (محمد باقر میرزا خسروی)	«شمس الدین و مقر» - «داستان باستان» (میرزا حسن خان بدیع)

نمایشنامه نویسی	نخستین نمایشنامه نویس، میرزا آقا تبریزی
ترجمه	سرگذشت حاجی بابای اصفهانی (جیمز موریه) با ترجمه میرزا حبیب اصفهانی
تحقیقات ادبی و تاریخی	تاریخ بیداری ایرانیان در تاریخ مشروطه، ناظم الاسلام کرمانی

نویسندگان این دوره

قائم مقام فراهانی	علامه علی اکبر دهخدا

درس دوم: پایه‌های اولیه ناهمسان

رکن‌ها -

رکن‌های (وزن و اژه‌ها) چهار هجایی								
مستفعل	مفاعیل	مفاعیل	مستفعلن	فاعلات	مفتعلن	فعلاتن	فاعلاتن	مفاعلن
UU--	U--U	UU-U	-U--	U-U-	-UU-	--UU	--U-	-U-U

رکن‌های سه هجایی			
مفعول	مُستفعل	فاعلن	فَعْلُن
U--	---	-U-	-UU

رکن‌های دو هجایی	
مستَفَّ (= فعلن)	فَعْلُن
--	-U

رکن تک هجایی
فع

مرورنامه شب آزمون

علوم و فنون ادبی

– وزن ها –

فَاعِلَاتِن	مفاعِلن	فَعْلُن
--U-	-U-U	-UU

مفاعِلن	فَاعِلَاتِن	مفاعِلن	فَعْلُن
-U-U	--UU	-U-U	-UU

مفتعلن	فَاعِلَاتُ	مفتعلن	فَع
-UU-	U-U-	-UU-	-

مستفعلن	مفاعِلُ	مستفعلن	فَعْل	=	مفعولُ	فَاعِلَاتُ	مفاعِلُ	فاعِلن
-U--	UU-U	-U--	-U		U--	U-U-	U--U	-U-

مستفعلُ	مستفعلُ	مُسْتَفْعِلُ	مُسْتَفْعِلُ	=	مفعولُ	مفاعِلُ	مفاعِلُ	فعولن
UU--	UU--	UU--	UU--		U--	U--U	U--U	--U

دوازدهم انسانی

مرورنامه شب آزمون

درس سوم: مراعات نظیر، تلمیح و تضمین

بدیع معنوی			
و ...	تضمین	تلمیح	مراعات نظیر (تناسب)
	آوردن متن آیه، حدیث، مصراع، بیت یا سخن دیگری در شعر یا کلام	اشاره به موضوع داستان، آیه، حدیث و مثل	تناسب، هماهنگی و ارتباط معنایی (غیر از تضاد) واژه‌ها

♦♦ درس چهارم: سبک‌شناسی قرن‌های دوازدهم و سیزدهم ♦♦

– دوره بازگشت و بیداری –

سبک شعر دوره بیداری		
سطح فکری	سطح ادبی	سطح زبانی
- آزادی - وطن - قانون - تعلیم و تربیت جدید - توجه به مردم - دانش‌ها و فنون جدید	- رواج قالب‌های کهن قصیده، مثنوی و دیگر قالب‌ها - رواج قالب‌های نوتر (مستزاد، چهارپاره) - گرایش به ترانه و تصنیف - پایبندی کمتر به آرایه‌های بیانی، بدیعی و سنت‌های ادبی در - شاعران سراینده به زبان مردم عادی - التزام سنت‌گرایان به عروض سنتی - التزام کمتر سرایندگان به زبان کوچه و بازار به عروض سنتی	- سادگی و روانی به قصد آگاه‌سازی مردم - توجه به واژگان کهن در شعر برخی از شعرا - رواج واژه‌های نو و فرنگی - کم‌توجهی به کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌سازی

سبک نثر دوره بیداری		
سطح فکری	سطح ادبی	سطح زبانی
- همان درون‌مایه‌های شعر دوره بیداری - نوگرایی، تجدیدخواهی و آزادی‌طلبی با هدف تأثیر بر عموم - رواج طنز سیاسی – اجتماعی - دشمنی با استبداد و استعمار در نثر روزنامه‌ای - خزانه‌ستیزی به ویژه در نثر داستانی - حقوق مدنی زنان - تعلیم و تربیت نوین و همگانی	- کنار گذاشتن قیدوبندهای نثر مصنوع و فنی - ساده و گزارشی شدن - جداشدن صنایع ادبی از نثر - حضور راوی سوم شخص در بعضی صحنه‌های - داستان‌ها به عنوان یک ضعف تکنیکی - داستان‌نویسی مطابق با ذوق عامه و بدون مطابقت با ادبیات داستانی جدید	- کم‌تر شدن ترکیب‌های ناآشنای عربی - ورود لغات انگلیسی، ترکی و فرانسوی - کاهش عبارت‌های وصفی دور و دراز و لفظ‌پردازی بی‌جا در نامه‌ها و نوشته‌ها - سادگی و قابل فهم بودن - درستی جمله‌ها در ساختار و ترکیب زبان و هماهنگی با طبیعت زبان

درس پنجم: اختیارات شاعری (۱)

– زبانی –

اختیارات زبانی					
تغییر کمیت مصوّت‌ها		حذف همزه			
کوتاه تلفظ کردن مصوّت بلند «ای» و «او» در انتهای کلمه: ● در صورتی که بعد از مصوّت، «ی میانجی» و بعد از آن مصوّت دیگری آمده باشد: علی ای: عَـلی یی معادل هجای کوتاه «لـ» آرزوی من معادل هجای کوتاه «ز» ● تبصره، از واژه‌های تک‌هجایی مختوم به «او»، تنها «سو» می‌تواند این اختیار را داشته باشد.	بلند تلفّظ کردن مصوّت کوتاه انتهای کلمه: ● در هنگام افزودن کسره، دِلِ من ● در هنگام افزودن «واو عطف»، با صدای مصوّت «ـَ»، دِل و جان: دِلْ جان ● وقتی انتهای واژه کسر دارد: نامـه رسید، نامـِ رسید تو نه	من آدم			
		من	آ	مَ	دم
		–	–	U	–
		(بدون حذف همزه)			
		مَ	نا	مَ	دم
U	–	U	–		
(حذف همزه)					

درس ششم: لَفّ و نشر، تضاد و متناقض‌نما

بدیع معنوی			
و ...	متناقض‌نما	تضاد	لَفّ و نشر
	استفاده هم‌زمان از واژه‌ها و مفاهیم متضاد به گونه‌ای که جمع و ترکیب غیرمنطقی آن مفاهیم به نظر برسد: <u>شبم به روی تو روزست و دیده‌ها به تو روشن (سعدی)</u> <u>دردی‌دردی</u> <u>غم‌ت از هر چه شادی دلگشاستر</u> <u>(قیصر امین‌پور)</u>	استفاده از واژه‌های دارای معنای عکس یکدیگر: پیر و جوان روز و شب	آوردن دو یا چند واژه در کنار هم و سپس آوردن دو یا چند واژه به گونه‌ای که با آن دو یا چند واژه نخست یک‌به‌یک مرتبط باشند: چشم و گوش، نور و صدا را حس می‌کنند. (مرتب) چشم و گوش، صدا و نور را حس می‌کنند. (مستوی)

درس هفتم: تاریخ ادبیات قرن چهاردهم

دوره معاصر و انقلاب اسلامی

دوره معاصر تا قبل از انقلاب	
محدوده تاریخی ۱۳۰۴ تا ۱۳۵۷ ه. ش	تجدد و نوگرایی در ابعاد زندگی ایرانیان از جمله شعر و نثر

- هم‌زمانی پیدایش شعر معاصر ایران با سه رویداد تاریخی
- (۱) انقلاب مشروطه
  - (۲) پایان سلسله قاجار
  - (۳) سلطنت رضاشاه

وضعیت عمومی و تاریخی ادبیات پیش از انقلاب	دوره رضاشاه: ایجاد نوآوری‌ها، اندیشه‌های باستان‌گرا و گرایش به شعر ترجمه‌ای
	دوره محمدرضاشاه: ایجاد آزادی‌های نسبی سیاسی و اجتماعی → در آغاز سلطنت → انزای روشنفکران به دلیل سیاست‌های نادرست او → در ادامه سلطنت

- پیشگامان شعر نو: تقی رفعت، شمس کسمایی، ابوالقاسم لاهوتی، جعفر خامنه‌ای، نیما یوشیج
- شعر معاصر تا قبل از انقلاب
- دوره اول: (از ۱۳۰۴) سلطنت رضاخان تا ۱۳۲۰
  - دوره دوم: از آغاز حکومت محمدرضاشاه تا کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲
  - دوره سوم: از کودتای ۲۸ مرداد تا قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲
  - دوره چهارم: از ۱۳۴۲ تا ۱۳۵۷
- دسته‌بندی شعر فارسی

شاعران دوره معاصر			
پروین اعتصامی	(محمدحسین بهجت) شهریار	نیما یوشیج (علی اسفندیاری)	مهدی اخوان ثالث
استاد مناظره‌گویی معاصر اوج سخن پروین → قطعه در قصیده → پیرو ناصر خسرو و سعدی	منظومه → حیدربابایه سلام ترکی آذری در غزل → تأثیر از حافظ	پدر شعر نو فارسی افسانه → بیانیه شعر نو ققنوس → تثبیت جریان نوگرایی از این اوستا	از موفق‌ترین رهروان شعر نیمایی زبان حماسی و باستان‌گرایی آثار → آخر شاهنامه، زمستان، از این اوستا

نثر معاصر تا قبل از انقلاب (اتفاقات مهم سال ۱۳۰۱)	اولین رمان اجتماعی → تهران مخوف → مرتضی مشفق کاظمی آغاز نثر داستانی → یکی بود یکی نبود (داستان کوتاه) → سید محمدعلی جمال‌زاده اولین نمایش‌نامه → جعفرخان از فرنگ برگشته → حسن مقدم

- نسل اول: گسترش داستان‌نویسی نوین با: (۱) صادق هدایت: سگ ولگرد / (۲) بزرگ علوی: چشم‌هایش / (۳) صادق چوبک: تنگسیر
- دسته‌بندی نویسندگان این دوره
- نویسندگان سبک تلفیقی → از آن‌چه خود داشتیم → جلال آل احمد / سیمین دانشور / تقی مدرسی / محمود اعتمادزاده / غلام‌حسین ساعدی / جمال میرصادقی
  - نویسندگان دوره مقاومت (مبارزات ملی‌شدن صنعت نفت و قیام ۱۳۴۲) → احمد محمود / علی محمد افغانی / هوشنگ گلشیری / امین فقیری

(۱) مضمون رایج ← پایداری و مبارزه

(۲) حاکم بودن اضطراب سیاسی در داستان این دوره از بدفرجامی و زندان

(۳) روی آوردن به داستان کوتاه

(۴) ترجمه آثار داستانی آمریکای لاتین

ویژگی‌های نثر این دوره (۵) همدردی با ستم‌کشیدگان دنیا

(۶) کثرت و زیادی نویسندگان

(۷) بهره‌گیری از زبان عامیانه

(۸) ترجمه رمان‌های اروپایی

(۹) آشنایی با تحقیقات اروپاییان

دوره انقلاب اسلامی

- ایجاد دگرگونی در فضای فرهنگی و هنری جامعه
- به وجود آمدن فضای تازه در شعر و نثر
- به کار گرفتن اندیشه و مضامین مذهبی و عرفانی
- رشد طنز و انتقاد اجتماعی

(۱) جریان کمال یافته و پیشکسوت ← حمید سبزواری، قیصر امین‌پور، گرماردی، سید حسن حسینی، مردانی

(۲) ادامه‌دهنده جریان‌های ادبی قبل از انقلاب ← هوشنگ ابتهاج، حسین منزوی، علی محمد افغانی و محمود دولت‌آبادی

(۳) شاخه جوان ادبیات انقلاب ← علی‌رضا قزوه، سلمان هراتی

تداوم ادبیات (شعر انقلاب)
در سه شاخه

نیمایی، غزل، دوبیتی، رباعی، مثنوی / در ادامه ← چهارپاره، قصیده، ترکیب‌بند
ابتکارات جدید ← غزل - مثنوی.

قالب‌های رایج شعر پس از انقلاب

ادامه روند تکامل طبیعی داستان

حضور پررنگ داستان کوتاه

حضور چهره‌های پیشکسوت قبل از انقلاب در نویسندگی ← محمود دولت‌آبادی، احمد محمود،

اسماعیل فصیح، هوشنگ گلشیری

فعالیت مجدد کانون نویسندگان

ایجاد دو جبهه متفاوت از اهل فرهنگ به دلیل شرایط سیاسی

شکوفایی رمان‌نویسی

نوشتن خاطره‌نویسی و عوالم معنوی دوران جنگ

رواج نوشتن قطعه ادبی و ادبیات نمایشی

تلاش جناح دگراندیش به دید جزئی‌نگر

دهه شصت

نثر انقلاب

دهه هفتاد

درس هشتم: اختیارات شاعری (۲)

وزن

اختیارات وزنی			
بلندبودن هجای پایان مصراع	آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن	ابدال	قلب
ماه را مانی و لی کن ماه را -U- - - U- - - U- گف تار نیست U- U- نیست ← نیست - U- هجای پایانی مصراع‌ها چه کوتاه و چه کشیده، بلند به حساب می‌آید.	یا رکن آغازین مصراع اول، یا رکن آغازین مصراع دوم یا رکن آغازین هر دو مصراع بُتِ خُد را بِشِ گنِ خا رُذ لیل -UU- - - UU- - - UU- فعلاتن فاعلاتن فعلن نام و ر شو ب ف تو و ت جُ خ لیل -UU- - - UU- - - UU- فاعلاتن رکن اول مصراع دوم	به جای دو هجای کوتاه کنار هم (UU) در میان مصراع، یک هجای بلند (-) به کار می‌رود. عَش ق ت می و ر رُم بس -UU- - - UU- خی لِ ت بس یا ری هست - - - UU- تبدیل: U- ← U- به و بالعکس: U- ← U- به	یک هجای بلند و یک هجای کوتاه کنار هم را در میان مصراع جابه‌جا کند: تبدیل: U- ← U- به و بالعکس: U- ← U- به

درس نهم: اغراق، ایهام و تناسب

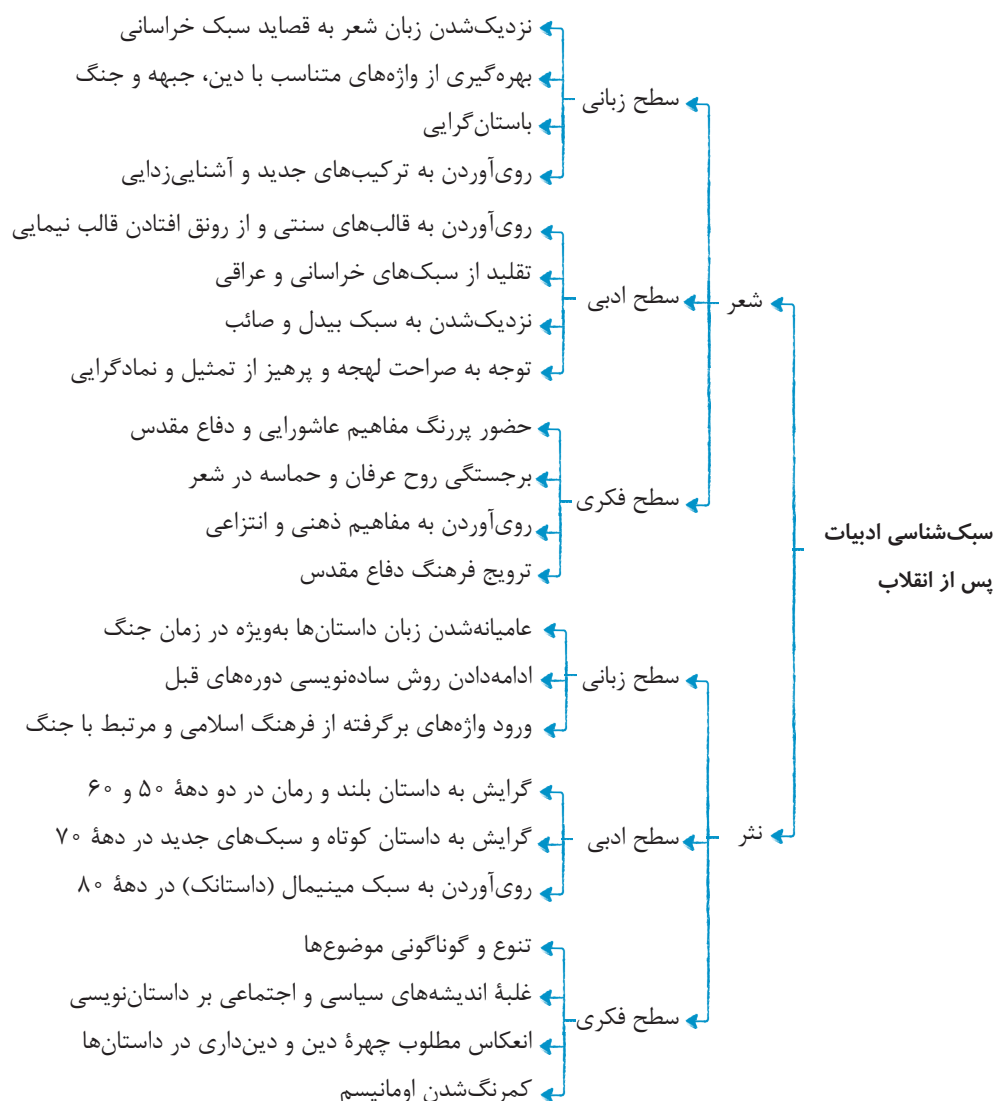
آرایه‌ها		
اغراق	ایهام	ایهام تناسب
زیاده‌روی در توصیف، مدح، ستایش، ذم و نکوهش. بزرگ نشان دادن معانی کوچک کوچک نشان دادن معانی بزرگ فرو ریخت چون رود خون از برش (بزرگ‌نمایی در شدت خونریزی) مناسب‌ترین آرایه برای اشعار حماسی	دریافت هم‌زمان چند معنا از یک واژه گفتم که بوی زلفت گمراه عالم کرد (۱) رایحه و عطر (۲) آرزو و تمنا لازمه تشخیص ایهام آشنایی با واژه‌های ایهام‌ساز و معانی متفاوت آن‌هاست.	به کاربردن واژه‌ای با حداقل دو معنی که یکی از معانی آن در کلام پذیرفتنی است، اما معنی دیگرش با بعضی از واژه‌های سخن (شعر یا عبارت) تناسب دارد. چون شبنم اوفتاده بدم پیش آفتاب مَهرم به جان رسید و به عیوق بر شدم در معنی «محبت» ← مورد نظر در بیت در معنی «خورشید» ← غیرکاربردی و تناسب با «آفتاب»

آب: آبرو - مایع نوشیدنی آهنگ: نغمه و صدا - قصد و تصمیم باز: دوباره - وسیع - نوعی پرنده پیه: نوعی میوه - بهتر پروانه: نوعی حشره - مجوز تاب: تاب و توان - پیچ	چین: کشور چین - پیچ و شکن خطر: ارزش - حادثه داد: عدل - عطا - فریاد دام: حیوان اهلی - تله روان: جاری - روح و جان	شانه: ابزار آرایشگری - کتف عهد: روزگار - پیمان کام: آرزو - دهان مهر: محبت - خورشید نهاد: قرارداد - سرشت هوا: میل و آرزو - جریان جو

فهرستی از واژه‌های ایهام‌ساز

درس دهم: سبک‌شناسی دوره معاصر و انقلاب اسلامی

♦♦ درس دوازدهم: حسن تعلیل، حسن آمیزی و اسلوب معادله ♦♦

آرایه‌ها		
اسلوب معادله	حسن آمیزی	حسن تعلیل
ذکر موضوعی در یک مصراع و آوردن مثال و مصداقی برای آن در مصراع دیگر. ● عیب پاکان زود بر مردم هویدا می‌شود ← موضوع موی اندر شیر خالص زود پیدا می‌شود ← مثال روش یافتن اسلوب معادله: (۱) هر مصراع مستقل است و هیچ ارتباط دستوری بین دو مصراع نیست. (۲) می‌توان جای دو مصراع را عوض کرد. (۳) می‌توان میان مصراع‌ها «همان‌طور که» یا علامت «=» گذاشت. (۴) واژه‌ها یا ترکیب‌های دو مصراع را می‌توان معادل یکدیگر قرار داد. عیب پاکان هویدا می‌شود. ↕ ↕ موی شیر خالص پیدا می‌شود.	آمیختن دو یا چند حس مختلف با هم: ● خنده شیرین ← خنده ← شنوایی ← شیرین ← چشایی شعر تر ← شعر ← شنوایی ← تر ← لامسه حسن آمیزی به دو شکل به کار می‌رود: (۱) با ترکیب‌سازی از دو امر با درک و دریافت حواس متفاوت: قصه تلخ / بخت سیاه (۲) با فعل و در ساختار جمله: تلخ مگوی از صدای سخن عشق ندیدم خوش‌تر.	ذکر دلیل غیرواقعی، اما شاعرانه و هنری برای یک پدیده: ● تویی بهانه آن ابرها که می‌گریند پدیده ← باران دلیل شاعرانه ← فراق یار حسن تعلیل به دو شکل به کار می‌رود: (۱) با حروف ربط: زیرا، که، از آن و ... (۲) بدون حرف ربط و صرفاً با توجه به معنی و مفهوم

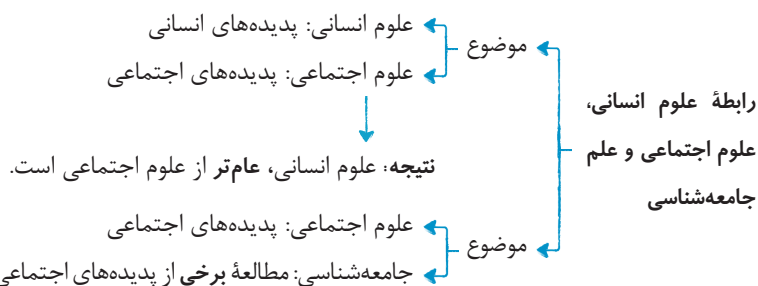
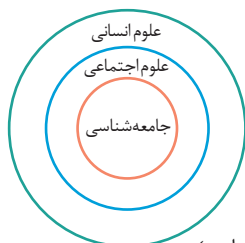
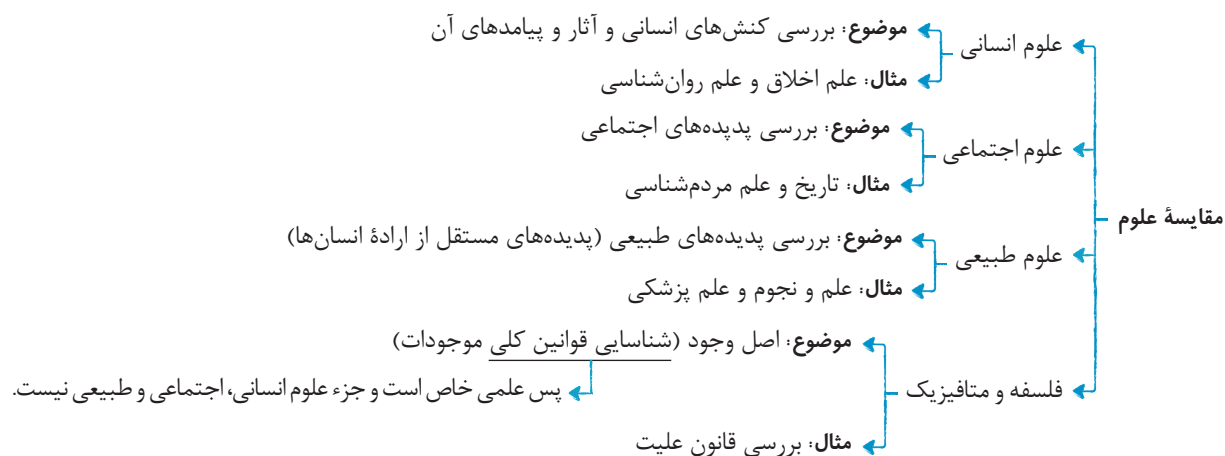

جامعه‌شناسی دوازدهم

درس ۱: ذخیره دانشی -

درس ۲: علوم اجتماعی

- علوم طبیعی**
- شناخت طبیعت و قوانین آن ← پیش‌بینی و پیشگیری از حوادث طبیعی
  - بهره‌مندی انسان از طبیعت و غلبه او بر محدودیت‌های طبیعی

- فواید علوم**
- علوم انسانی و اجتماعی
    - شناخت پدیده‌های اجتماعی ← پیش‌بینی پدیده‌های اجتماعی
    - کشف نظم و قواعد جهان اجتماعی ← توضیح تأثیر اجتماعات بر زندگی انسان
    - فهم متقابل انسان‌ها و جوامع از یکدیگر ← افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها
    - داوری درباره ارزش‌ها و نقد و اصلاح آن‌ها ← فراهم شدن امکان موضع‌گیری مناسب برای اندیشمندان
    - داوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن ← کمک به استفاده صحیح از طبیعت

- جامعه‌شناسی**
- یکی از علوم اجتماعی است.
  - تقسیم براساس موضوع: (۱) خرد (بررسی کنش اجتماعی)، (۲) کلان (بررسی ساختار اجتماعی)
  - تقسیم براساس روش: (۱) تبیینی، (۲) تفسیری، (۳) انتقادی

درس ۳: نظم اجتماعی

درس ۱۴: کنش اجتماعی

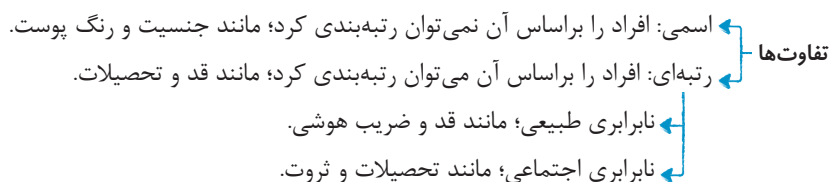
درس ۵: معنای کنش

درس ۶: قدرت اجتماعی

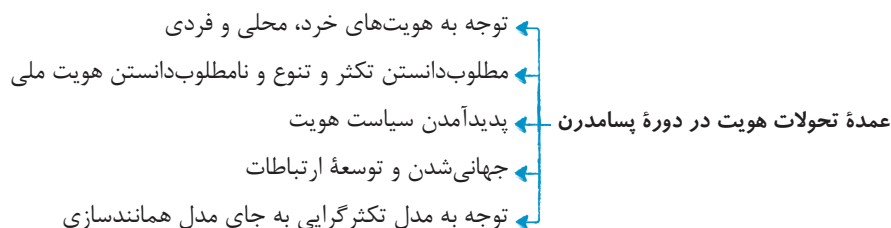
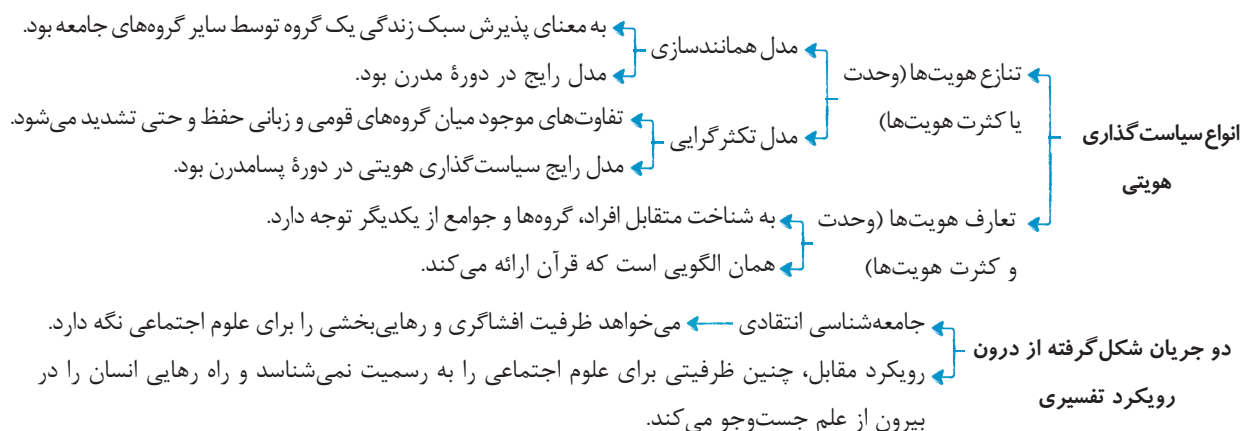
درس ۷: نابرابری اجتماعی

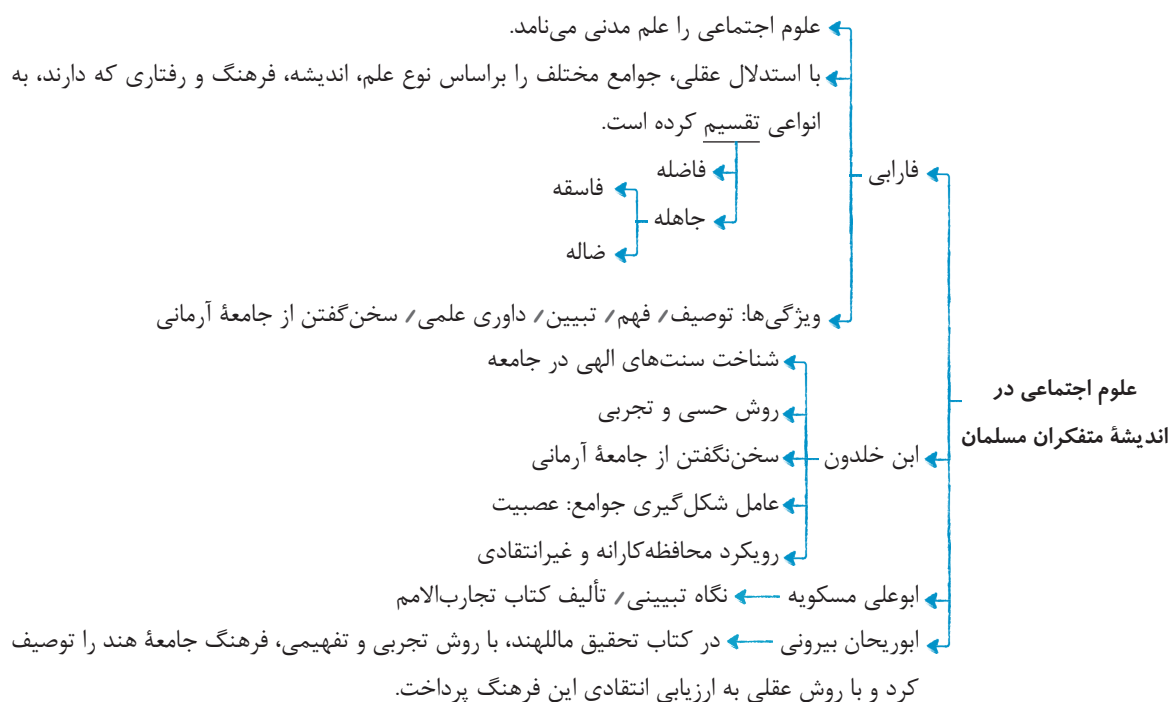
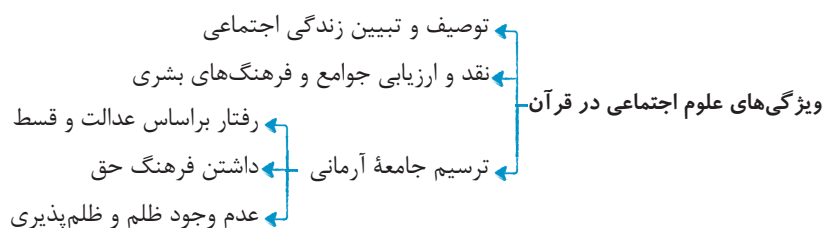
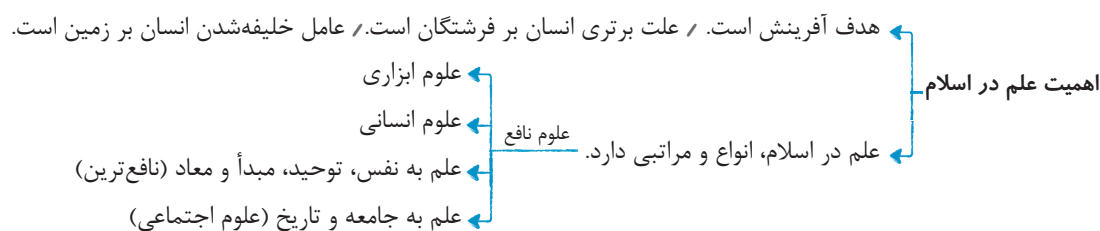

درس ۸: سیاست هویت

درس ۹: پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام

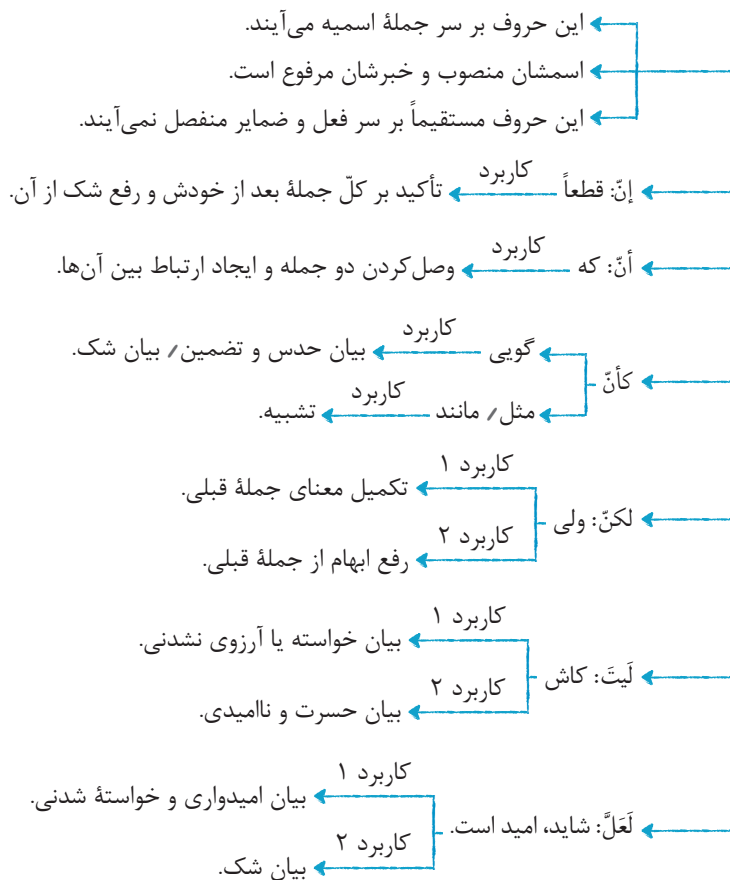

درس ۱۰: افق علوم اجتماعی در جهان اسلام

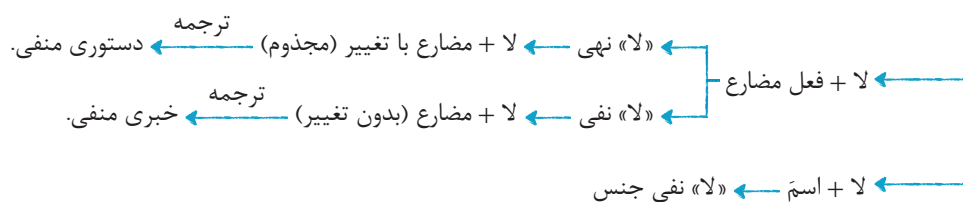

درس ۱ دوازدهم

حروف مشبّه بالفعل

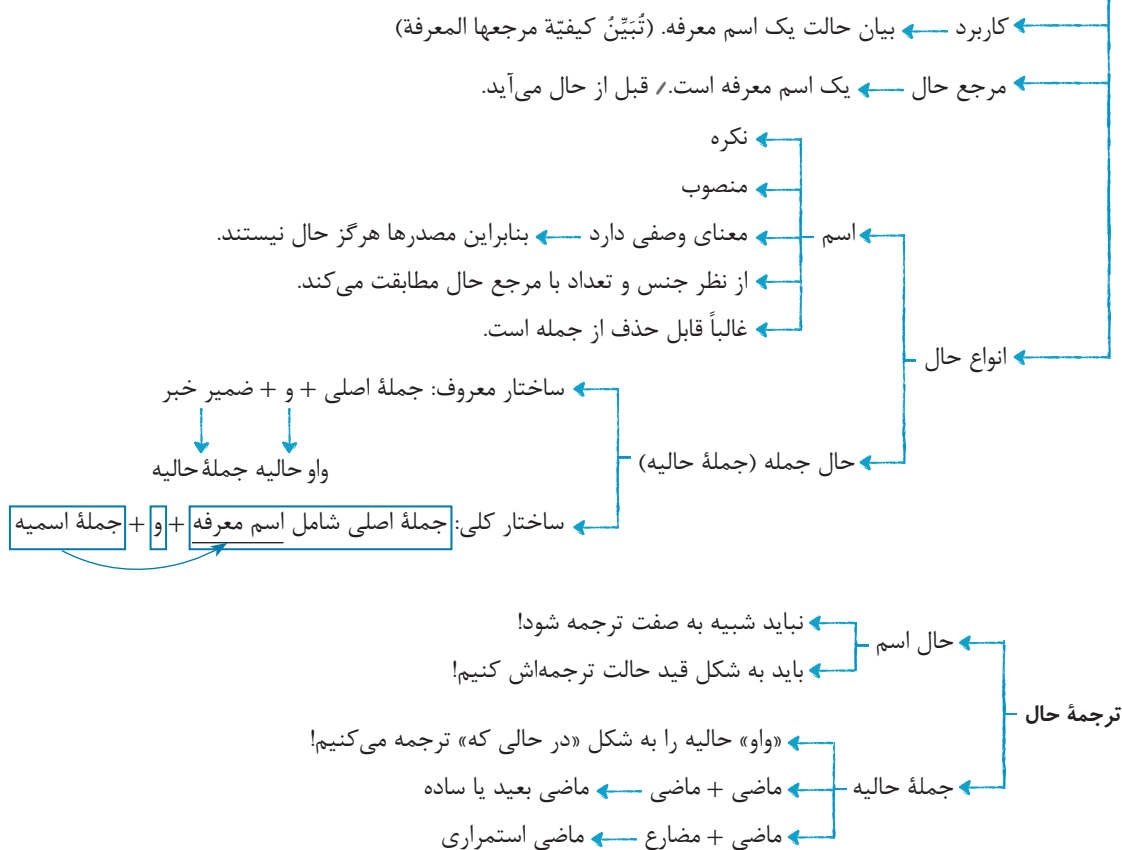
انواع لا

درس ۲ دوازدهم

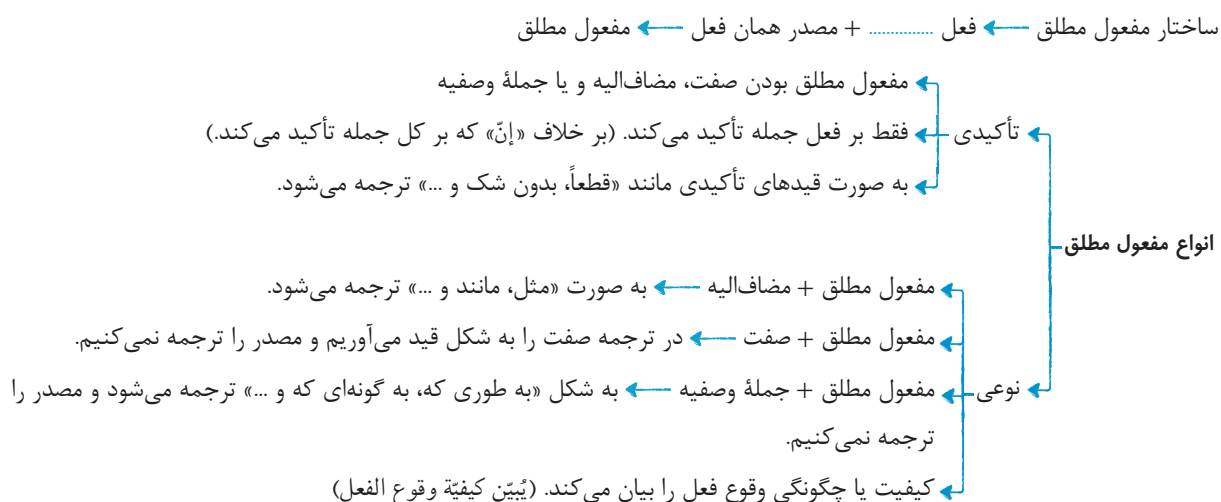
حال

درس ۳ دوازدهم

درس ۴ دوازدهم

درس ۵ دوازدهم

تعریف: اسمی است که مورد خطاب قرار می گیرد.

انواع { ← مفرد ← فقط یک کلمه است و مضاف‌الیه ندارد.

← مضاف ← به همراه مضاف‌الیه می آید.

منادی

← اگر منادی «ال» داشته باشد { ← اگر مؤنث بود ← قبل از آن «أيتها» می آید.

← اگر مذکر بود ← قبل از آن «أيتها» می آید.

روش تشخیص { ← اسمی که بلافاصله پس از حرف «یا» می آید منادی است.

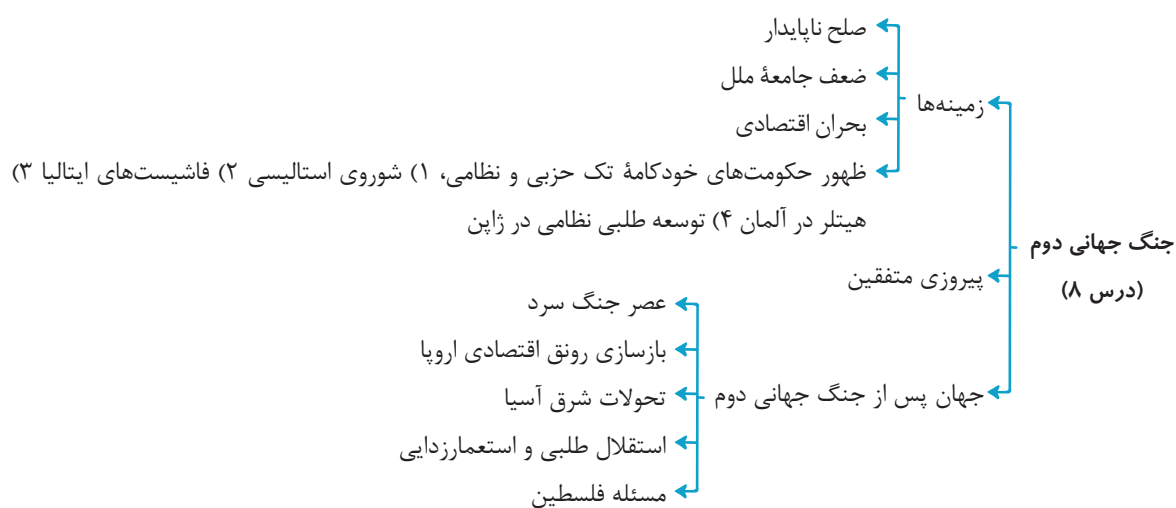
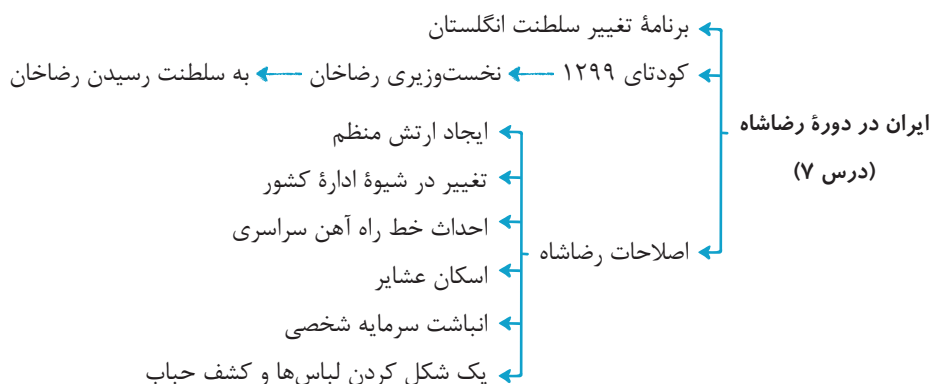
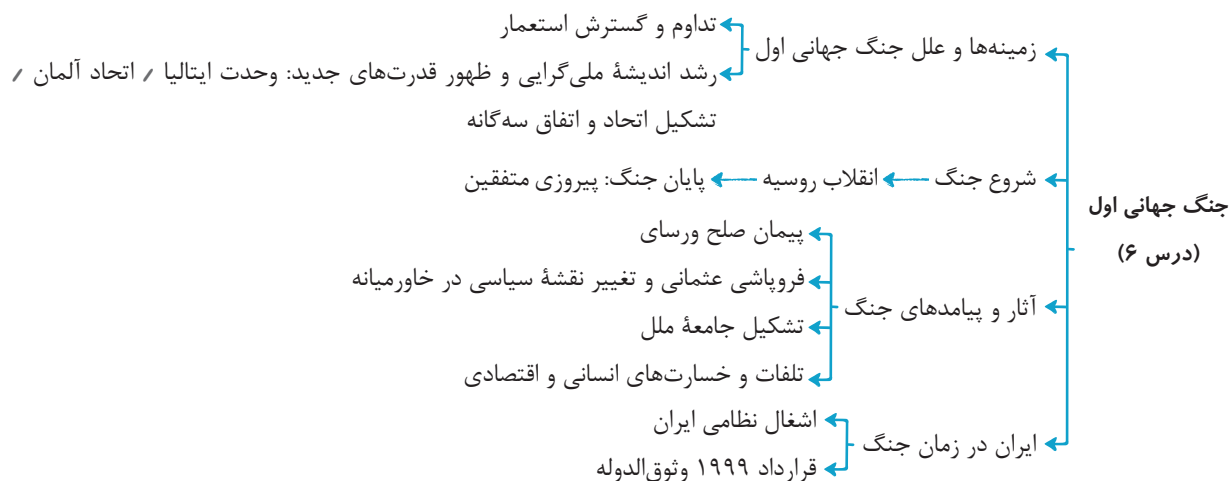
← اگر حرف «یا» به کار نرفته باشد، باید با توجه به معنای جمله و به کمک فعل‌ها و ضمیرهای مخاطب (و گاهی متکلم)

آن را تشخیص دهیم.

- نهیض ملی شدن نفت (درس ۹)**
- پیشینه نفت در ایران: امتیاز ناکس دارسی ← شرکت نفت پارس و انگلیس ← قرارداد رضاشاه با انگلیس
  - زمینه های نهضت ملی شدن نفت: سیاست موازنه منفی مصدق ← اعتراض به قرارداد نفت جنوب ← جلوگیری از تصویر قرارداد الحاقی
  - تصویب قانون ملی شدن نفت ← نخست وزیری مصدق ← قیام ۳۰ تیر ← کودتای ۲۸ مرداد ← نخست وزیری زاهدی ← واگذاری نفت به کنسرسیومی از شرکت های نفتی انگلیس، آمریکایی، هلندی و فرانسوی

- انقلاب اسلامی (درس ۱۰)**
- اصلاحات آمریکا در ایران: تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی
  - اصول شش گانه انقلاب سفید
  - مبارزات امام خمینی: اعتراض به تصویب نامه انجمن ها و همه پرسی انقلاب سفید ← مدرسه فیضیه قم ← قیام ۱۵ خرداد ← مخالفت با کاپیتولاسیون ← تبعید خمینی به ترکیه، سپس به عراق
  - آغاز انقلاب اسلامی و رویدادها: انتشار مقاله توهین آمیز نسبت به امام خمینی ← قیام ۱۷ شهریور ← هجرت امام خمینی به فرانسه و رویدادها ← حماسه ماه محرم ← پیروزی انقلاب اسلامی

- استقرار و تثبیت نظام جمهوری اسلامی (درس ۱۱)**
- استقرار نظام
  - جمهوری اسلامی
  - (۱) برگزاری همه پرسی تعیین نظام سیاسی جدید
  - (۲) تدوین قانون اساسی
  - (۳) شکل گیری هیئت دولت
  - (۴) تأسیس نهادهای انقلابی
  - (۱) ایجاد آشوب و ناامنی
  - (۲) ترور شخصیت ها و مردم انقلابی
  - (۳) حمله نظامی آمریکا به طبرس
  - (۴) طراحی کودتا
  - (۵) نفوذ
  - ارتحال امام خمینی ← رهبری امام خامنه ای

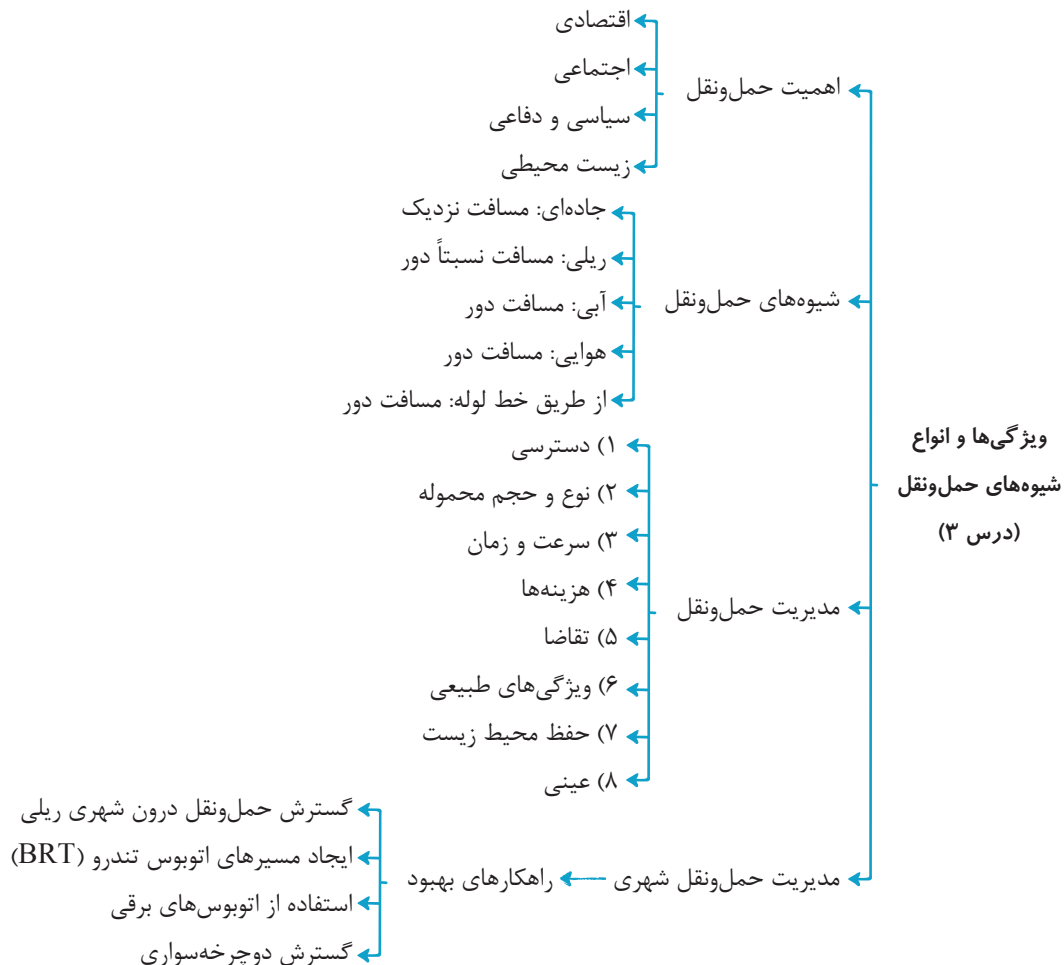
- جنگ تحمیلی و دفاع مقدس (درس ۱۲)**
- شروع جنگ با دستور صدام / عدم عمل شورای امنیت سازمان ملل به وظایف قانونی خویش
  - دفاع مقدس دولت ایران ← اشغال برخی مناطق مرزی توسط رژیم بعثی ← آزادسازی مناطق اشغالی
  - پایان جنگ ← پذیرش قطع نامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل از سوی صدام
  - دستاوردهای دفاع مقدس
  - نظامی
  - فرهنگی و معنوی

جغرافیا دوازدهم: جغرافیای سکونتگاه‌ها

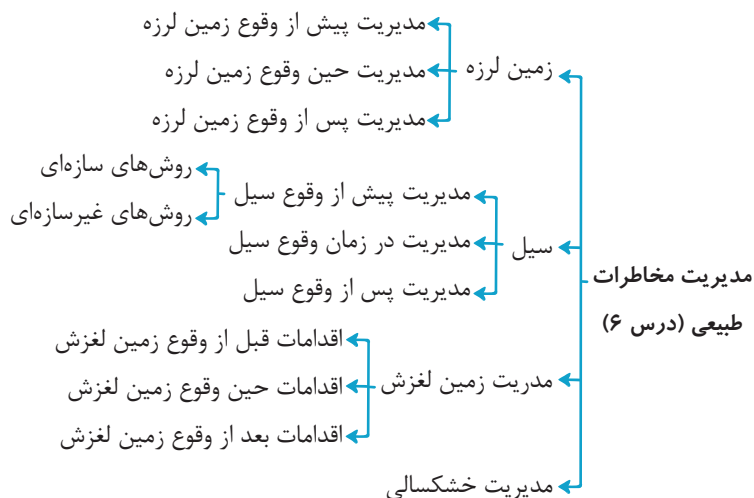
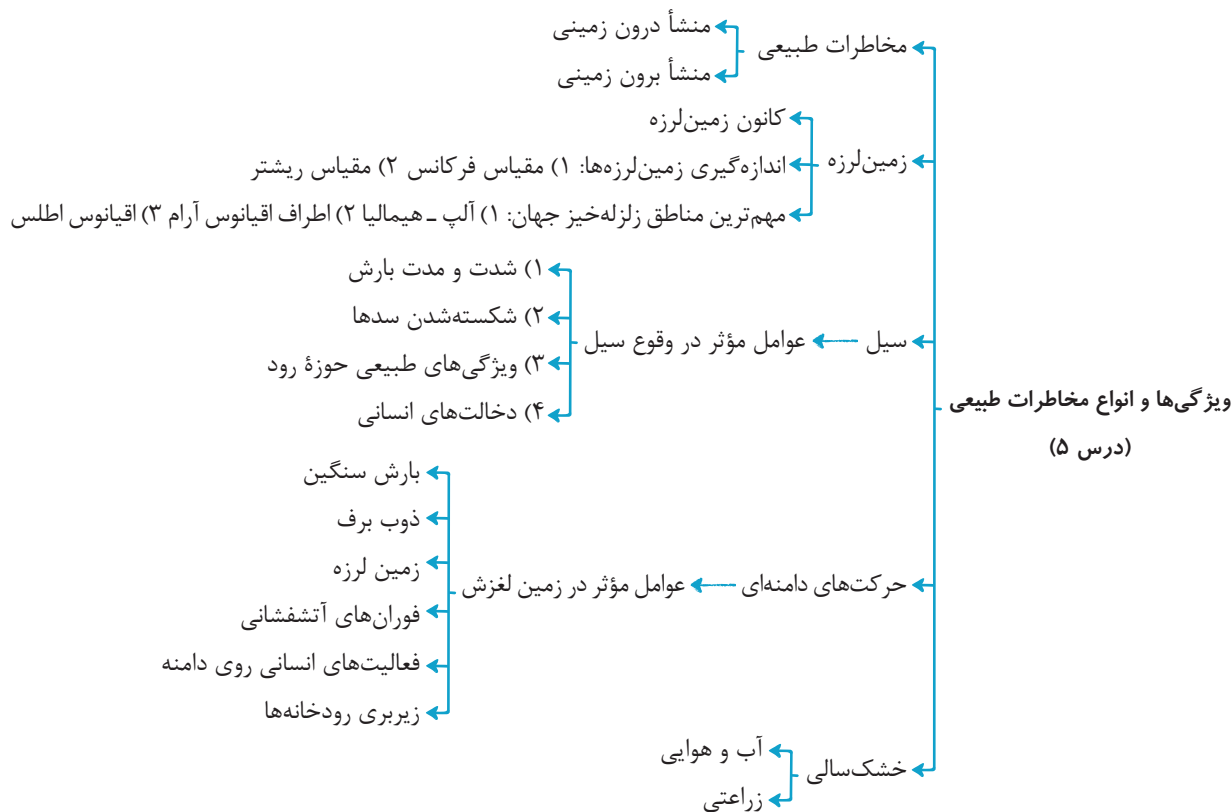

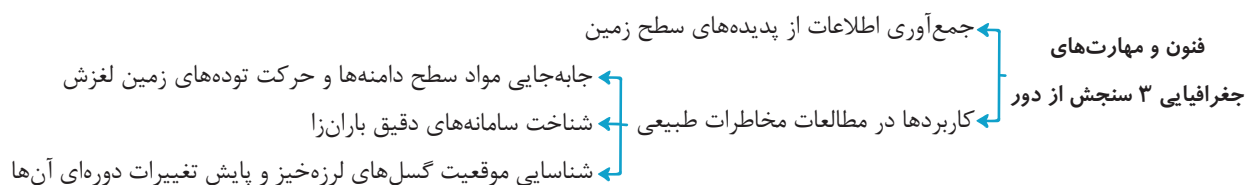
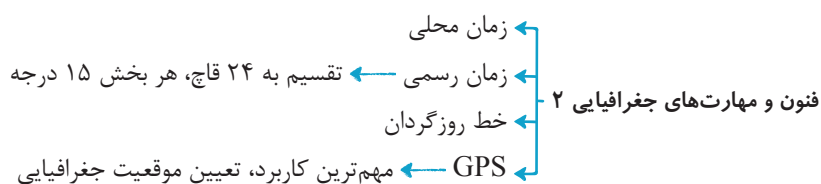
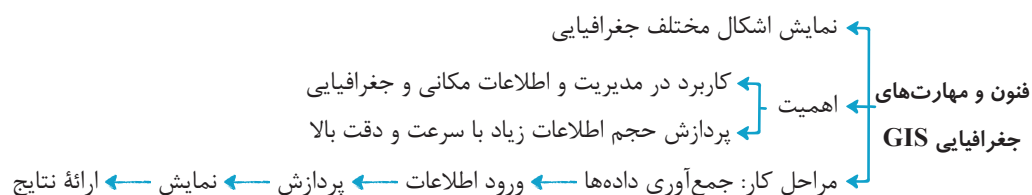
جغرافیای حمل و نقل

مخاطرات طبیعی

فلسفه دوازدهم

– درس اول هستی و چیستی –

● درک دو مفهوم «هستی» و «چیستی» و تعیین نسبت میان آن‌ها ← مباحث اولیه فلسفه ← ۴ قدم لازم برای شناخت بهتر این ۲ مفهوم و نسبت میان آن‌ها

- درس دوم جهان ممکنات -

- مسئله‌های مختلف ← بسیاری از مسئله‌های مطرح دچار تغییر و تحول شده‌اند.
 ← مسئله‌های فیلسوفان (اساسی و بنیادی) ثابت مانده‌اند.
- نسبت‌های سه‌گانه در قضایا ← ضروری ← محمول ذاتی موضوع است.
 ← امکانی ← موضوع هم می‌تواند محمول را بپذیرد و هم نپذیرد.
 ← امتناعی ← برقراری ارتباط میان موضوع و محمول غیرممکن است.
- رابطه وجود با موضوع‌های مختلف ← وجوبی ← فقط خداست که واجب‌الوجود بالذات است.
 ← امکانی ← با آمدن علت واجب‌الوجود بالغیر می‌شوند و از حالت تساوی درمی‌آیند.
 ← امتناعی ← رابطه محال با وجود ← مفاهیمی مانند: مثلث پنج‌ضلعی، سیاه سفید

درس سوم جهان علی و معلولی

- از کهن ترین مسائل فلسفی
- رابطه علیت
  - علت: وجوددهنده
  - رابطه وجودی ✓ رابطه فرع بر وجود طرفین / قائم به وجود طرفین *
  - نتایج علیت: ارتباط و پیوستگی میان هر شیء و منشأ آن

- منشأ درک و پذیرش رابطه علیت
  - برخی فیلسوفان اروپایی
    - دکارت: بدون دخالت تجربه / درک به صورت فطری
    - اکثر تجربه گرایان از طریق حس ← مشاهده توالی پدیده ها ← درک
    - رابطه علت و معلول ← درک رابطه علیت
    - هیوم: تجربه گرا / عدم امکان درک رابطه ضروری میان علت و معلول از مشاهده حسی و تجربه توالی باعث انعکاس ذهنی می شود ← علیت
    - = حالت روانی ناشی از توالی

- فیلسوفان مسلمان
  - علیت
    - عقلی و غیر تجربی ← پایه و اساس هر تجربه ای
    - غیر فطری
  - شکل گیری ذهن انسان ← اصل امتناع اجتماع نقیضین ← درک این که حوادث خود به خود شکل نمی گیرند و علت یا عللی دارند.
  - کشف
    - اصل علیت: عقلی
    - علل امور طبیعی: از طریق حس و تجربه

- سنخیت علت و معلول
  - هر علتی، معلول خاص خودش را پدید می آورد. / هر معلولی از علت خاص صادر می شود.
  - همه انسان ها به طور طبیعی و با عقل خود این اصل را قبول دارند.
  - نتایج اصل سنخیت
    - (۱) انتشار آثار متناسب از هر چیز
    - (۲) پشتوانه عقلی نظم دقیق جهان
    - (۳) پیگیری تحقیقات علمی توسط دانشمندان

- وجوب علی و معلولی
  - معلول امکان ذاتی دارد ← با آمدن علت (۱) وجود معلول ضروری است.
  - (۲) معلول موجود می شود.
  - جهان تابع رابطه ای ضروری و حتمی / تخلف ناپذیری و حتمیت در نظام هستی

– درس چهارم کدام تصویر جهان؟ –

مهم‌ترین کتاب فلسفی ابن سینا ← الهیات شفا

- زیر سؤال بردن اصل علیت و اصل وجوب علی و معلولی
- معنای اول اتفاق ← هیچ کس به طور صریح آن را نپذیرفته است.
- انواع علت ← تامه: مجموعه عوامل به وجود آورنده معلول ← هم لازم و هم کافی برای به وجود آمدن معلول
- ← ناقصه: هر یک از عوامل به وجود آورنده معلول ← لازم و نه کافی برای به وجود آوردن معلول

زیر سؤال بردن اصل سنخیت

- عدم امکان اقدام برای انجام کاری
- ناتوانی تبیین نظم و هماهنگی موجود در طبیعت
- نتایج پذیرش این معنای اتفاق ← نمی‌توان دانشمندان را به کشف علل پدیده‌ها تشویق کرد.
- بی‌اعتباری همه علوم و بی‌اعتنایی به آن‌ها
- متناقض با یک هستی نظام‌مند و قانونمند
- هیچ کس در عمل نمی‌تواند این معنا را قبول کند.

پذیرفتن این معنا ← نفی «علت نخستین»

- معنای سوم اتفاق
- (۱) معتقد به علت نخستین و آفریننده ← عدم قبول این معنا
- همه حوادث جهان از ابتدا تاکنون ← در جهت یک هدف و غایت از پیش تعیین شده
- انواع نظرات فیلسوفان
- (۲) عدم اعتقاد به خدا ← انکار غایتمندی ← پذیرش معنای سوم
- (۳) عدم اعتقاد به خدا ← معتقد به غایتمندی
- امکان پذیر بودن قبول غایت برای اشیا در صورتی که قبل از پیدایش مشخص شده باشد ← بدون پذیرش خداوند ممکن نیست.

- معنای چهارم اتفاق ← رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده ← علم ناقص ما
- ← کاربرد درست ← مورد پذیرش است.

– درس پنجم خدا در فلسفه - قسمت اول –

درس ششم خدا در فلسفه - قسمت دوم -

سهروردی ← اعتقاد به این که در ایران باستان حکیمان علاوه بر حکمت با عرفان هم آشنایی داشته‌اند ← خدا را نورالانوار می‌دانستند.

مقدمه درس

شروط فلسفی بودن بحث فیلسوف ← استفاده از روش فلسفه ← روش عقلانی
ارائه نتایج تفکر به صورت استدلالی

استدلال ملاصدرا ← وجود موجودات این جهان عین وابستگی و نیاز به دیگری است ← موجودات وابسته و نیازمند باید به موجودی متصل باشند که در ذات خود وابسته و نیازمند به غیر نباشند ← وابستگی موجودات این جهان به وجودی بی‌نیاز و غیروابسته ← وجود از نظر ملاصدرا ← بی‌نیاز و غیروابسته نیازمند و وابسته

برهان‌های اثبات وجود خدا
نزد فیلسوفان مسلمان

فارابی ← مبتنی بر محال بودن تسلسل نامتناهی علل

امکانی بودن ذات موجودات این جهان ← موجود شدن ممکن‌الوجودهای بالذات نیازمند عقلی هستند که خودش ممکن‌الوجود نباشد (موجودی که وجود ذاتی اوست) ← وابستگی موجودات این جهان به یک واجب‌الوجود بالذات ← استدلال ابن سینا
واجب‌الوجود بالذات
واجب‌الوجود بالغير

پیام اصلی ابن سینا ← ممکن‌الوجود بودن ذات موجودات جهان که اکنون واجب‌الوجود بالغیر هستند.

ابتدا وجود خدا از طریق عقل و تفکر پذیرفته شود ← سبب
برقراری ارتباط معنوی با او

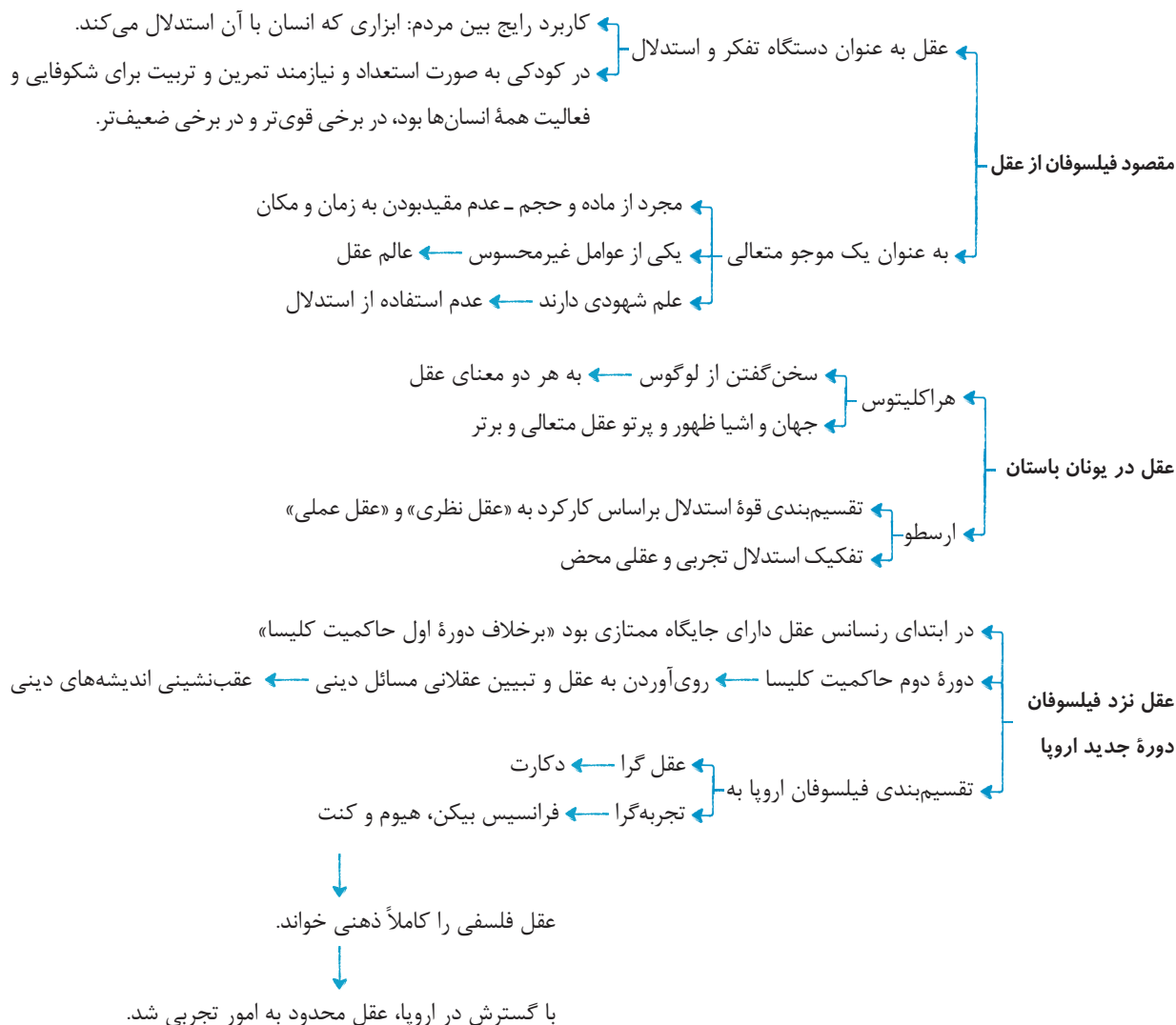
غایتمند دانستن جهان و توضیح آن
هدفمند بودن انسان و مشخص کردن هدف
معیارهای زندگی معنادار ← گرایش به خیر و زیبایی و واقعی دانستن آن
آرمان‌های مقدس و فراتر از زندگی مادی را معتبر بداند.
احساس تعهد و مسئولیت در برابر یک وجود متعالی

فلاسفه مسلمان
و معناداری حیات

امکان برخورداری از ۵ معیار زندگی معنادار ← مشروط به پذیرش وجود خداوند

عشق: اشتیاق و ذوق فطری که سبب بقای موجودات و مخلوقات است.
رسالة عشق ابن سینا ← همه موجودات بهره‌مند از جاذبه عشق الهی ← خدا در ذات جهان قرار داده است.
ممکنات به واسطه حقیقت و ذات خود ← مشتاق کمالات و خیرات
از بدی‌ها گریزان

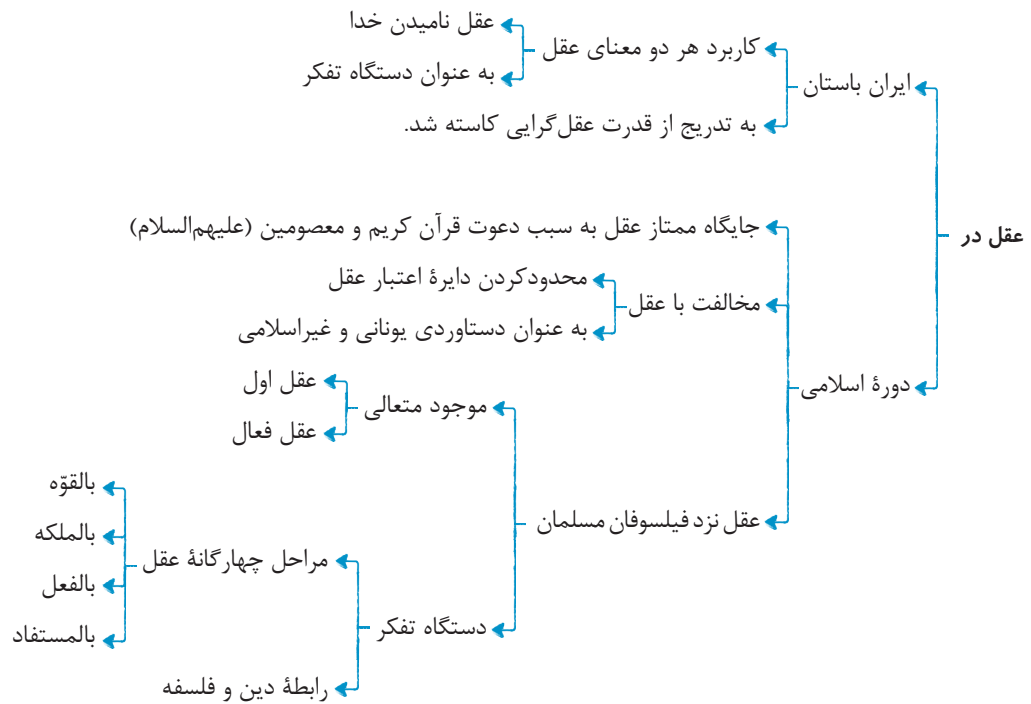
– درس هفتم عقل در فلسفه - قسمت اول –

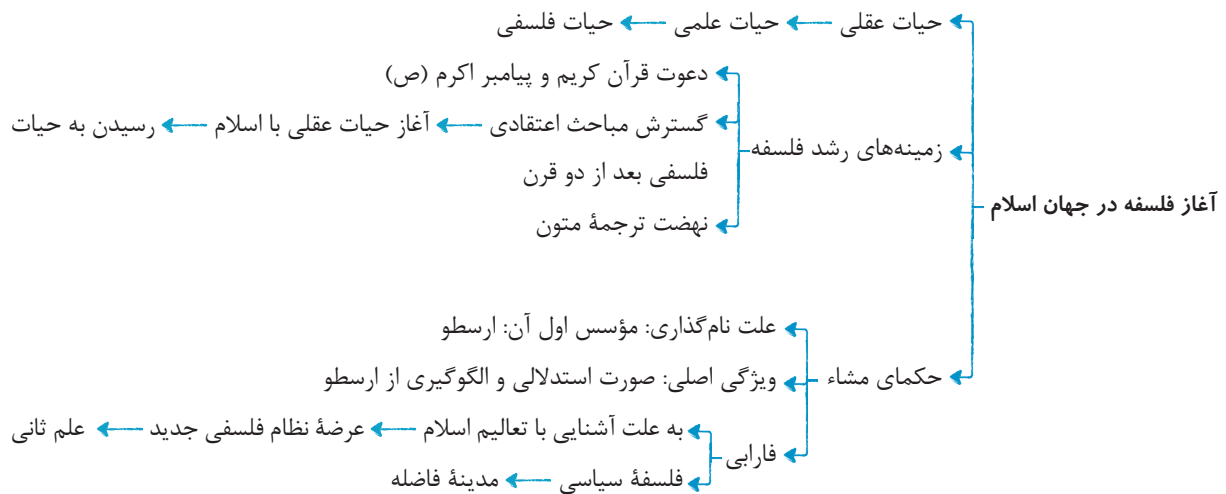

درس هشتم عقل در فلسفه - قسمت دوم -

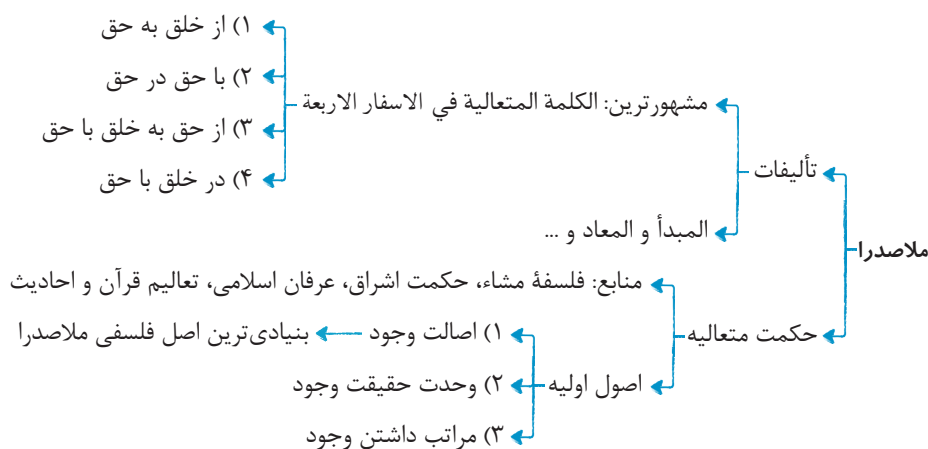
درس نهم آغاز فلسفه در جهان اسلام -

– درس دهم دوره میانی –

– درس یازدهم دوره متأخر –

– درس دوازدهم حکمت معاصر –

